

potest suboriri suspicio. At vero parare insidias non potest, non modo per alios, quod est certissimum, sed nec per seipsum, quidquid aliqui senserint, quia revera est res valde odiosa et periculosa, quae multum averteret subditos a confessione. Plus enim hoc est, quam verbis corripere aut objurgare pœnitentem ex scientia confessionis. De quo videri potest D. Thom. supra, et Soto, dicta Relect. de Secret., memb. 3, q. 4, post quintam conclusionem.

11. Ratio alterius partis est, quia hoc secretum est res valde sacra, et ideo non licet illo uti ad actiones alias externas, nisi ob honestum finem et proportionatum tali medio. Verum est tamen, si finis non sit pravus, etiam si non sit admodum necessarius, posse confessorem excusari a culpa gravi, quando aliqui cessat omne periculum et revelationis et incommodi alieni. Unde e contrario, quoties illa duo concurrunt, ut causa sit gravis, et omnino occulta, tunc semper licet talis usus, quantum est ex divino et naturali jure, nisi per humanum sit prohibitus. Addunt vero Richardus et alii, necessarium etiam esse, ut pœnitens non intelligat sacerdotem moveri ex ea scientia ad talem usum; sed quando ille usus nullo modo est onerosus pœnitenti, hoc non est necessarium, ut ait Sylvest., verb. *Confessor*, 3, quæst. 14, quia tunc non habet pœnitens ullam rationabilem causam, ob quam illi dispiceat talis usus.

12. *An elector possit negare suffragium propter notitiam confessionis.* — *Solutio.* — Limitatur primo praecedens solutio. — Limitatur secundo. — Tertio limitatur. — Superest vero hic gravis difficultas de actionibus pertinentibus ad justitiam distributivam, ut est electio ad officium, vel beneficium, an possit elector propter scientiam solam confessionis negare suffragium ei, qui exterius reputatur dignus, ipse autem per confessionem scit esse indignum. Nam graves Doctores simpliciter affirmant non solum posse, sed etiam debere, quando nullum est periculum revelationis. Ita D. Thom. et Bonav. supra; Scot. ibidem, q. 2; Sylvest. etiam, et Soto supra; et Navar., dict. c. *Sacerdos*, n. 146. Qui etiam ait, sisint late aliqua pœna vel censuræ ipso jure contra eligentem indignum, eas incurrire electorem, qui eligit indignum in sola confessione cognitum; citat cap. *Cum in cunctis*, de Electione, et cap. *Perpetuo*, eodem tit., in 6; sed ibi nihil speciale habetur pertinentis ad sigillum, sed solum generalis prohibito, ne

eligatur indignus. Ratio vero hujus sententiae est, quia eligere indignum est intrinsece malum, et tunc potest vitari hoc malum sine in commodo sacramenti. Hæc sententia difficilis semper mihi visa est. Et ideo ad minimum eam limito, ut non procedat quando suffragia publice feruntur. Ratio est, quia tunc periculum est aliquis manifestatio, vel suspicionis, cum supponatur persona publice digna. Dices posse esse aliam æque dignam. Respondeo, rarissimum esse tantam æqualitatem reperiri, quin detur locus judiciis et suspicionibus; et propter rara eventum non est talis licentia concedenda, ubi est tam grave periculum. Dices, non sequi periculum suspicionis alienus mali in non electo, sed potius injustitiae ex parte eligentis; unde Soto supra ait, electorem potius debere permettere, ut alii existimant se male eligere aut negare suffragium ex odio, vel alia passione, quam eligere indignum in sola confessione cognitum. Hoc vero mihi probabile non est, tum quia illud est dare grave scandalum, quod semper ante omnia vitandum est; tum etiam quia moraliter potius generabit suspicionem, quod aliquid occulte noverit, præsertim si elector sit probata auctoritatis. Secundo limito, ut etiam in occultis electionibus nulla incurrit pœna, vel censura eligendo indignum, quidquid sit de culpa, ut melius dixit Soto cum Palud., d. 21, q. 3; nam leges imponentes has pœnas, semper loquuntur secundum scientiam communem et cognitionem humanam. Denique addo probabilius mihi videri nullam committi culpam eligendo dignum in publica scientia, etiamsi per solam confessionem cognoscatur indignus, quia propter reverentiam sacramenti, potest quis licite non uti illa scientia, sed ita se gerere ac si nihil novisset, quia illa scientia non est per se regula talis actus. Quod vero teneatur quis non uti illa scientia, affirmare non audeo propter dictorum auctorum sententiam, quia intelligenda est (ut sæpe dixi) ubi prohibitio humana non intervenerit.

SECTIO VIII.

Quæ pœna propter fractionem sigilli incurritur.

1. *Nullam esse ipso facto incurrendam.* — Respondeo, nullam censuram, vel pœnam ipso facto incurrendam latam esse in jure propter hoc delictum, quia nullum invenitur tale jus; in cap. autem *Sacerdos*, de Pœnit., d. 6, imponitur pœna depositionis a judice

ferenda, et additur, cogendum esse hujusmodi sacerdotem, ut perpetuo ignominiose peregrinetur. Tamen in c. *Omnis utriusque sexus*, confirmatur eadem depositionis pena; additur vero, ut perpetuo detrudatur in monasterium. Unde antiquum illud jus, quoad posteriorem partem, per hoc novum immutatum est, licet aliqui Canonistæ velint illa conciliare, ut notavit Summa Confessorum, lib. 3, tit. 34, q. 99; sed id neque necessarium est, neque verbis textuum consentaneum.

2. *Speculator et Maiolus reprehenduntur.* — *Sacerdotem revelantem confessionem non esse irregularē.* — Quapropter improbabilem censio sententiam Speculatoris, quam refert et sequitur Maiolus, lib. 5 de Irregular., c. 19, n. 6; asserunt enim, sacerdotem revelantem confessionem fieri irregularē, ita ut post peractam etiam pœnitentiam ministrare non possit; nam ad hanc irregularitatem probandum nihil afferunt præter dict. c. *Omnis*, et c. *Sacerdos*, in quibus non fertur, neque ex illis expositores illam eliciunt; et merito, quia ibi solum agitur de pœna ab homine imponenda; irregularitas vero solum a jure ipso imponitur, et si in jure expressa non est, nulla est, juxta c. *Is quis*, de Sent. excommun., in 6. Longe autem improbabilius est, quod idem Maiol. ait, etiam laicum, audentem confessionem secretam alterius sine necessitate, fieri irregularē si eam revelet; multo enim minus potest hoc jure probari, cum nec pœna revelationis sigilli in hoc locum habeat. Quamvis dignus profecto sit aliqua alia extraordinaria pœna, ut bene dixit Hostiensis, in dicto cap. *Omnis*. Tum propter gravem detractionem et valde ini quam; tum etiam propter quamdam confessionis injuriam, quæ ibi intervenit, ratione ejus per talem revelationem ipsa confessio offenditur, et aliquo modo odiosa fit. Majori vero pœna dignæ sunt aliae personæ participantes sigillum confessionis, quamvis etiam ad illas non pertineat prædicta ordinaria pœna juris, quæ solum directe fertur in confessorem, et propter propriam fractionem sigilli sufficienter probatam.

3. *Quomodo possit constare de hoc crimen.* — Sed statim occurrit inquirendum, quomodo de hoc delicto secretissimo constare possit in judicio, ut puniri possit, sed hoc ad juris peritos magis spectat; esse tamen potest sufficiens probatio, quando ipsem et confessio loquens dixit, in confessione audivisse;

alioqui conjecturis agendum est, et interdum sufficient plures testes, quamvis non sint contestes propter naturam delicti.

4. *Explicatur.* — Speciale vero dubium est, si confessor dicat, se habuisse facultatem a pœnitente, vel alia via scivisse, et pœnitens neget, quid agendum sit. Multi enim auctores imponunt confessori onus probandi, ut videre est in D. Thom., d. 21, q. 3, art. 2 ad 2; Richard. ibi, art. 4, q. 1, ad 1; Sylv.; verb. *Confessio*, 3, n. 9, qui refert Panormitan., et esse communem sententiam Doctorum in d. cap. *Omnis*, testatur Navar., d. e. *Sacerdos*, n. 146. Sed certe est difficile et grave onus, et quod moraliter vix expleri potest. Unde fit ut saepè confessores gravi periculo exponantur utendo jure suo; et ideo, quamvis cæteris paribus, inclinandum sit in favorem pœnitentis et sacramenti, tamen in particulari indicia et conjecturæ consideranda sunt; nam si confessor aliquid egit in damnum pœnitentis, aut alterius, contra illum est præsumptio; si tamen constat nihil fecisse incommodi, sed potius intendisse bonum illius, salva ejus fama et honore, quoad fieri potuit, in favorem potius illius præsumendum est, nisi aliunde oppositum constet. Multum etiam confert vitam et mores confessoris spectare; nam si sit bona fama et honestæ vite, tunc illi fides adhibenda est, cum actus sit ex se secretus, neque aliter probari possit. Quod recte notavit Bernard. Diaz, in Practica, c. 109, ubi concludit, in hoc negotio non posse dari certam regulam, sed ex qualitate peccati, et circumstantiis personarum, et publicatione delicti præsumptionem esse sumendam. Facit etiam, quod Panormitan. fuse tractat in d. c. *Omnis utriusque sexus*, ubi et alios refert, et dictam sententiam confirmat.

DISPUTATIO

DE SECRETO SERVANDO CIRCA PERSONAM COMPLICIS, SEU SOCILÆ CRIMINIS.

Duobus modis potest hoc secretum servari: primo ab ipso pœnitente, tacendo, in confessione sua, personam complicis; secundo ab ipso confessore, supponendo pœnitentem illum personam non tacuisse, sive id jure, sive injuria fecerit. Et quoniam hoc secretum confessoris supponit manifestationem illum ex parte pœnitentis, ideo prius videndum est an possit pœnitens hujusmodi personam

complicis in sua confessione *revelare*, vel quod secretum in hoc servare teneatur; quod spectabat quidem ad materiam de *integritate confessionis*; superius tamen *punctum* hoc in hunc locum remisimus, ut meliori *methodo* totam hanc materiam de complice *complectere* teremur. Dicemus ergo prius quando et quomodo *revelari* possit a pœnitente persona complicis; deinde sub quo secreto *servari* debet peccatum ejus a confessore, et quando possit ea scientia licite uti.

SECTIO I.

An liceat pœnitenti personam et peccatum complicis in confessione aperire.

1. *Prima sententia, non esse peccatum saltem grave.* — *Secunda sententia omnino negativa.* — Duæ possunt esse extrema sententiae. Prima est non esse peccatum, saltem grave, declarare in confessione personam complicis sine ulla necessitate vel causa. Hæc sumi potest ex Cajet., 2. 2, q. 73, art. 2, ubi dicit infamare proximum circa unam tantum personam, etiam gravem, non esse peccatum mortale, ex levitate materiæ, quia infamia circa unam tantum personam non est magni momenti, etiamsi actio seu materia ejus sit res gravis. Si ergo id probabile est in detractione extra confessionem, minus peccatum erit in confessione, quia secretum est multo majus, et ita detrimentum proximi est levius, quia nullum est morale periculum, quod illa infamia diffundatur, et alioqui non est gravis irreverentia, sicut supra dicebamus de mendacio in confessione dicto. Altera opinio est, hoc esse ita intrinsece malum, ut nulla ex causa liceat. Tribui potest Bonav., tom. 1 Opus., in opusc. de Ratione confitendi, ubi absolute negat hoc licere. Fundamentum vero esse potest, quia præceptum non infamandi est intrinsece bonum, et necessarium, et negativum, prohibens rem intrinsece malam, sicut præceptum non furandi; nunquam autem licet uti pravo medio propter quemque bonum finem. Et confirmatur, nam alter est dominus famæ suæ; ergo non licet illam auferre ipso invito, etiam propter ejus utilitatem, vel similem causam.

Prima assertio.

2. *Revelare peccatum proximi sine causa, esse peccatum.* — Media via tenenda est, et dicendum primo, revelare peccatum proximi in particulari, et cum infamia ejus, etiam in

confessione, ex suo genere esse peccatum mortale, si fiat sine rationabili causa; hæc est sententia communis Doctorum, quos referam in hac et sequenti sectione; et de detractione in genere est communis sententia contra Cajetan., in citato loco 2. 2, et videri potest Soto, lib. 5 de Justitia, q. 5, art. 2. Ratio est, quia infamare proximum, etiam apud unam tantum personam, revera est grave detrimentum morale, tantoque majus, quanto illa persona fuerit gravior. Et quod fiat in confessione, non ita minuit detrimentum, ut sufficiat ad tollendum peccatum mortale, quia hæc infamia non solum est grave damnum propter effectus extrinsecos, sed per se proper pravum conceptum illius personæ, et intrinsecos seu per se effectus, qui ex tali conceptu circa affectum, et alias actiones ejus sequi possunt. Unde etiam hic accedit irreverentia, quæ fit sacramento, utendo illo ut medio ad infamandum proximum. Dico autem, ex genere, quia ex levitate materiæ poterit hoc peccatum esse veniale, sicut alia.

Secunda assertio.

3. *Ex legitima causa licitum esse.* — Secundo dicendum est, ex legitima causa licitum esse personam complicis et peccatum ejus in confessione *revelare*. Est communis sententia, ut statim referam. Ratio vero a priori sumenda est ex D. Thom., 2. 2, q. 73, art. 2, ubi docet, detractio formalis, quando peccatum proximi revelatur, vel ex intentione infamandi illum, vel sine rationabili causa. Si autem fiat sine illa intentione, et cum hac causa, detractio est materialis, et ideo non per se mala, sed licita esse potest. Quod si hoc verum est extra confessionem, multo magis in illa, quia et potest esse major necessitas, et minus incommodum proximi. Jam ergo concluditur; nam, si revelatio fiat juxta co*elusionem* positam, detractio est tantum materialis; est ergo licita. Ratio autem, ob quam *detractio materialis* non est mala, hæc est, quia homo habet ius proprium utendi sua cognitione, vel notitia, et sua etiam locutione in suum commodum, vel alterius, etiamsi inde sequatur aliquod detrimentum tertie personæ, quando illud non est intentum, et secundum rectam rationem est minoris momenti, et postponendum alteri bono, quod intenditur. Et ideo, quamvis homo sit dominus famæ,

tamen ubi occurunt jura contraria, potest quis uti jure sui, permittendo damnum alterius; ita ergo est in praesenti casu. 4. *Quæ sit ista legitima causa.* — *Respondeatur primo.* — *Ludov. Lopez reprehenditur.* — Difficultas vero est in explicanda hac causa legitima. Circa quam advero, sumi posse, vel ex parte pœnitentis, vel ex parte ipsius complicis, vel ex parte alterius tertii, seu boni communis. Item illa utilitas, quæ intenditur, requiri potest actionem confessori, vel tantum in ipsa confessione, vel etiam extra confessionem; et tunc, aut per usum qui nullam revelationem complicis requirat, aut cum ejus revelatione. Primum ergo quando in ipsa confessione tantum procuratur utilitas (quæ necessario ad solum pœnitentem pertinet), certum est, hoc esse licitum. Quod docuit Rich. in 4, d. 21, art. 5, q. 2; et Soto, p. 18, q. 2, art. 5, ad 4; et Sylvest., Medin., et Armil. locis infra citandis; et Nav., in Sum., c. 7, n. 7, citans Aug. in c. *Hoc videtur*, 22, q. 5; et reperitur etiam apud D. Bernardin., in sermone quodam de Confessione, in 3 p. Sermonum. Ratio est, quia tunc fit minima detractio materialis, quæ fieri potest, et intenditur maxima utilitas, et maxime propria, scilicet spiritualis; ergo tunc maxime hoc licet. Addit etiam D. Thomas, hominem potius debere consulere animæ suæ, quam famæ proximi, quod in eo casu facit. Tandem, etiam extra confessionem licet, propter consilium, vel auxilium spirituale ad caverendum peccatum, revelare alicui peccatum proximi; ergo idem licet in confessione, cæteris paribus. Quod enim dixit Ludovicus Lopez in Instruct. conscientiæ, 1 p., cap. 36, concl. 4, melius esse hoc facere extra confessionem, quam in confessione, falsum est, si cætera sint paria, quandoquidem famæ proximi melius per confessionem consultur.

5. *Respondetur secundo.* — *D. Antonini dictum rejicitur.* — Deinde, quando utilitas illa requirit actionem, vel usum illius notitiae etiam extra confessionem, si usus ille fieri potest sine ulla revelatione directa, vel indirecta, certum est licitum tunc esse peccatum complicis cum confessore communicare, dummodo causa, vel finis sufficiens sit. Hoc etiam commune est, et ratio est clara, quia ille usus nec famæ proximi nec secreto confessionis derogat. Quia usus confessionis, qui fit sine revelatione secreti directa, vel indirecta, per se licitus est, quando subest rationabilis causa; sed aliunde licet propter pro-

Utrum liceat pœnitenti revelare personam complicis in particulari propter solam integritatem sue confessionis.

SECTIO II.

1. *Principua difficultas.* — Dico, propter solam integritatem, ut excludam omnem aliam utilitatem, vel ipsius pœnitentis, vel alterius, de qua jam dictum est. Rursus supponendum est complici nullum aliud detrimentum sequi, præter illam notitiam, quæ confessori datur sub sigillo. Nam, si esset morale periculum, confessorem extra confessionem infamaturum complicem, aut aliud documentum ei illatum, certum est non licere, quia tunc non obligat ratio integratis, ut ex superioribus constat; et aliunde charitas et iustitia obligant ad caverendum damnum proximi. Supponendum vero aliunde est illammet revelationem complicis esse moraliter aliqualem infa-

mationem ejus; nam si persona et culpa sint talis conditionis, ut moraliter pro nihilo aestimantur, quod de tali persona tale peccatum reveletur, nullum peccatum erit illam revealare; imo si ad integratem confessionis necessarium fuerit, omnino ita fieri oportebit, ut notavit Canus infra citandus, quia tunc respectu complicis id nullum est incommodum; et alioqui obligatio integratatis confessionis semper urget. Quæsto ergo solum manet, quando respectu complicis potest talis infamia censeri alicujus momenti, in qua ulterius supponere oportet occurrere necessitatem moralis sic confitendi. Nam, si poenitens possit, vel ei confiteri, qui non cognoscat personam complicis, vel ita confiteri, ut ipsa non cognoscatur, vel denique aliquam aliam diligentiam adhibere, ut sine notitia personæ in particuliari totum peccatum cum omnibus circumstantiis necessariis dicatur, tenetur id facere; et in hoc omnes convenientur. Difficultas ergo est, quando hic et nunc unum e duobus est necessarium, aut tacere peccatum, vel circumstantiam ejus necessariam, aut quod confessor intelligat personam complicis.

2. *Prima sententia.* — Et in hac re est prima sententia dicens, poenitentem in eo casu non solum non teneri ad integratem materialem confessionis, verum nee posse licite illam perficere cum illo detimento proximi. Ita sensit Marsil. in 4, q. 12, art. 4, ad 7; et Armilla, verb. *Confessio*, n. 44, qui eam tribuit Cajet., sed falso; constantius illam defendit Navar., etiamsi Hostiens. et Innocent. in cap. *Consideret*, de Poenit., d. 5, et in Sum., c. 7, n. 3. Tenet etiam Viguer. in Sum., c. 16, § 4, vers. 17, qui dicit, tunc poenitentem ita se gerere debere, sicut qui non habet copiam confessoris; sed intelligendum est, quantum ad illam culpam, vel circumstantiam, quam non potest sine complice manifestare. Nam de cæteris peccatis certum est posse et debere confiteri, si alias obligatio urgeat, juxta principia superius posita. Eamdem opinionem tenet Cano, dict. *Select.*, qui eam limitat extra casum articuli mortis, de qua limitatione infra dicam. Fundamentum est, quia tunc nulla est causa legitimæ infamandi proximum. Probatur, quia neque ex parte sacramenti, neque ex parte poenitentis. Prior pars constat, quia ad veritatem et religionem sacramenti sufficit integritas formalis; hæc autem erit in illo casu, quamvis tale peccatum taceatur, quia taceatur propter legitimam causam. Nam excusare

infamiam propriam est causa legitima ad tandem peccatum; ergo multo magis excusare infamiam proximi, quia ad hoc ex justitia tenemur. Et declaratur, quia quando concurrunt duo præcepta, quæ non possunt simul impleri, unum naturale, et aliud positivum, naturale præferendum est, et sufficienter excusat ab observatione positivi. Ita vero est in præsenti, nam præceptum non infamandi naturale est, lex vero de integratitate confessionis positiva; ergo observatio prioris præcepti est sufficiens excusatio posterioris; ergo in eo casu sine integratitate materiali servabitur formalis. Et confirmatur, quia si confessor esset revelatus peccatum complicis, excusaretur quis a confessione talis circumstantiæ, solum propter vitandam ejus infamiam; ergo signum est præceptum naturale non infamandi habere majorem vim; ergo idem est propter solam infamiam confessionis, quia solum differunt ut magis vel minus, ratio autem naturalis obligationis eadem est. Et simile argumentum est, quod licet tacere propter vitandum scandalum, aut mortem proximi; omnia enim hæc in hoc fundantur, quod sunt ex lege naturæ necessaria; idem ergo est in præsenti. Atque hinc probatur facile posterior pars, nam poenitens recipiet verum sacramentum, quam vistaceat, et remissionem omnium peccatorum, sive directe, sive indirecte; hoc enim, quantum spectat ad salutem et utilitatem ejus, non multum refert; ergo etiam ex parte poenitentis nulla est ratio, vel occasio sufficiens infamandi tunc proximum. Et confirmatur, quia alias etiam licet revelare peccatum alterius, quamvis non sit socius criminis mei, sed objectum, vel materia, ita tamen connexa cum meo peccato, ut non possit unum sine alio explicari; consequens autem videtur durissimum; ergo.

3. *Secunda sententia.* — Secunda sententia affirmit non solum licere, sed etiam teneri poenitentem in eo casu ad integrum confessionem faciendam, etiamsi confessor cognitus sit personam complicis in particuliari. Hæc sumitur ex D. Bernard., in formula honestæ vitæ, in quodam documento, quod proxime post illam habetur: *De nullo*, inquit, *sinistre loquaris, nisi in confessione, et hoc ubi aliter non possis explicare peccatum tuum.* Tenet etiam D. Thom., Opusc. 12, q. 6, et in 4, d. 16, q. 3, a. 2, q. 5; D. Bonavent., tom. 1 Opusc., Tract. de Modo confit., c. 1, et in 4, dist. 21, 2 part., art. 1, q. 3; Alens., 4

par., q. 18, memb. 4, art. 2, § 4, alias q. 77, memb. 2, art. 4; Anton., 3 part., tit. 14, cap. 19, § 11; Adrian., q. 1 de Confess., § 1. *Sed oritur dubium;* Durand., in 4, d. 16, q. 4; Palud., q. 3, art. 3, et d. 17, q. 2, et dist. 21, q. 3, art. 2; et ibi Richard., art. 5, q. 2; Major, q. 2, in fine, et q. 3; Gabr., d. 17, q. 1, art. 2, et d. 21, art. 3, dub. 2; Almain., d. 17, q. 2, art. 2, qui citat Altisiod.; et Henric., Quodlib. 3, q. 23. Idem Carthus. in 4, d. 16, q. 2; Gerson, in tract. de Preeceptis Decal., 1 p., c. 17, et 2 p., c. penult., et in quodam sermone de Coena Domini; Cajet., verb. *Confessio*, condit. 3, et tom. 1 Opusc., tract. 31, respons. 5; Medina, Cod. de Confes., q. de Circumstantia loci et temporis; et Sylv., verb. *Confessio*, 1, q. 24; Angel., eodem, num. 3; et Summa Rosella, eodem, num. 6; Victoria, in Summa, num. 164; Petr. Sot., lect. 12 de Confess.; Cord., in Summ., q. 4; Soto, in 4, d. 18, q. 2, art. 5, ad 4. Et hanc sententiam existimo veriorem; ejus vero rationem explicare necesse est. Nam communiter dicti auctores solum aiunt, unumquemque debere salutem propriam præferre famæ alterius; item posse unumquemque uti jure suo, etiamsi aliquid incommodi alteri sequatur. Addunt etiam hoc incommode parvum esse respectu complicis, cum ejus peccatum sub eodem sigillo permaneat. Ac denique ipsummet complicem huic se periculo exposuisse, quando voluit esse socius criminis alterius.

4. *Responsio contrariae sententiae.* — Ad hæc vero et similia respondere possunt auctores contrariae sententiae, in omnibus illis supponi quod probandum est, nimirum, esse necessarium ad salutem animæ hujusmodi poenitentis confiteri peccatum suum, etiamsi necessitatem proximi peccatum revelare, quod probandum erat. Assumptum patet, quia nisi hoc supponatur, facile respondebunt, verum quidem esse magis debere unumquemque suæ animæ saluti providere, quam famæ proximi, quando utrumque simul servare non potest; in præsenti autem non ita esse, nam utriusque incommodo occurtere potest: tacendo enim tale peccatum, servat famam proximi, et confitendo alia sufficienter providet animæ suæ, quia et formaliter confitetur integre, et indirecte seu concomitante etiam illius peccati veniam obtinet, quod ei satis est. Atque hinc etiam videtur fieri, ut talis poenitens nullum habeat jus, quo uti possit cum damno proximi, cum ad salutem ejus hoc illi non sit necessarium. Jus autem ad integrum confes-

Licitum esse complicis personam explicare, ubi necessarium fuerit.

5. *Explicatur fundamentum veræ sententiae.* — Ut ergo distinctius hanc rem probemus, distinguamus hie duo, scilicet, licere et teneri integræ confiteri explicando personam complicis, si necesse sit. Primum ergo asserimus hoc licere. Ut autem proprium fundamentum hujus rei intelligatur, et juxta illud explicatae rationes adductæ robur accipiant, advertendum est, quod supra ex D. Thom. notavimus, non semper esse intrinsecum malum, nec contra legem naturalem peccatum proximi occultum alteri dicere, sed tunc solum quando sine rationabili causa id sit, aut ex intentione infamandi proximum; nam, si hæc intentio desit, et alioqui intercedat sufficiens causa, detractio erit materialis, non formalis, quæ per se non est mala, nec jure nature prohibita. Ut ergo in casu, de quo loquimur, constet, an liceat, necne, in propria confessione, ob

integritatem ejus, peccatum *alterius* dicere, videndum superest, an *detractio* illa formalis vel materialis sit. Nam, si est formalis, nunquam licet; si vero est tantum materialis, licita esse potest. In quo ulterius omnes tanquam certum supponimus non esse *detractio* formalem ex parte intentionis loquenter, quia non intendit proximum infamare, sed suum peccatum confiteri; nam, si illud prius intenderet, non est dubium quin ex eo capite esset peccatum mortale, et confessio esset nulla et ficta. Supponenda ergo est illa honesta intentio, solumque superest explicandum an causa justa et legitima intercedat.

6. An causa justa et legitima intercedat.—Quod ut explicemus, advero ulterius, quamvis praeceptum positivum non possit per se derogare praecepto naturali, si materia ejus et circumstantiae necessariae in eodem statu maneat, saepe tamen fieri posse, ut ratione praecepti positivi mutantur materia vel circumstantiae praecepti naturalis, ita ut ex praecepto positivo oriatur causa sufficiens honestandi actionem, quae, alioqui per se facta sine ulla causa, fuissest contra rationem. Commune exemplum est de homine damnato ad mortem per privationem alimenti necessarii, qui potest licite (juxta probabilem opinionem, licet dubium) non comedere, etiamsi ab amico oeculte offeratur, ut justa sententia in eo impleatur, quae sententia est veluti quedam humana lex, cum tamen illa seclusa, non esset licitum non comedere. Idem multi censem de monacho Carthusiensi, qui potest licite usque ad mortem statutum non comedendi carnem servare, et in aliquo casu eam non comedere, in quo, secluso statuto et professione talis regulae, id censeretur esse contra praeceptum naturale servandi vitam. Et in materia, de qua agimus, seclusa institutione confessionis, saepe esset nonnullum peccatum dicere alteri peccatum occultissimum, etiam proprium, sine alia causa vel ratione; posita autem institutione hujus sacramenti, quamvis positiva, resultat sufficiens causa, ut propter integratem confessionis id fieri possit sine infamacione propria formalis, sed materiali tantum. Et ex his, quae de sigillo diximus, constat, ex eadem institutione resultare in multis casibus legitimam causam aliquid faciendi, vel prodigandi vitam, quod alias esset per se malum sine tali causa factum. Sic ergo in praesenti dicimus, ex lege confessionis, quamvis positiva, oriri legitimam et sufficientem causam, ratione cuius accusa-

tio proprii delicti cum manifestatione complicitis non est formalis *detractio*, sed materialis tantum. Ex quo manifeste sequitur talem *detractio* non esse per se malam, et consequenter esse licitam in tali casu.

Quomodo ex lege confessionis oriatur causa legitima declarandi complicem.

7. Primo ex natura justi judicii.—Solum superest, ut declareremus, quomodo ex lege confessionis oriatur illa causa legitima. Horum autem variis modis declarare possumus. Primo ex ratione et natura justi judicii, sub qua hoc sacramentum institutum est ab eo, qui potestem habuit; et ideo posita institutione, illi veluti jure suo debentur omnia, quae ad justum judicium consequuntur; in omni autem judicio, qui est socius criminis, hoc ipso ratione delicti fit subditus judicii exercenti jurisdictionem in tali judicio, quantum ad hoc, ut possit inquirere et integre cognoscere peccatum sui subditi, etiamsi id fieri non possit, nisi simul et quasi in oblioquo cognoscendo personam cum qua peccavit. Unde in foro etiam exteriori, qui habet jus accusandi aliquem, potest illum de tali delicto in individuo accusare, etiamsi nesciisse sit personam complicis indicare; testis etiam legitime interrogatus, tenetur respondere, et reus ipse potest crimen suum dicere coram judice legitime interrogante, etiamsi delictum tale sit, ut habeat conjunctam aliam personam. Et ratio est, quia haec jurisdictione cadit supra hoc crimen, quale ipsum est; ipsum autem tale est, ut per se habeat conjunctas has circumstantias, et sine illis perfecte cognosci, aut judicari non possit. Et ideo, qui habet jus cognoscendi delictum, habet etiam jus cognoscendi tales circumstantias, sicut qui habet jus cognoscendi relationem, habet jus cognoscendi terminum. Et pari ratione, qui voluntarie se fecit socium talis criminis, voluntarie etiam se subdidit (quantum in ipso est) cognitioni talis judicii, si ad perfectionem judicii, et sententiae in eo ferendae necessaria sit. Est autem hoc sacramentum institutum per modum judicii; ergo ex illo intrinsece nascitur causa intrinseca et rationabilis manifestandi integre totum delictum, etiamsi persona complicis a judice cognoscenda sit; quia ad hoc ipsum habet jus ex vi talis institutionis. Unde quod Soto dixit, complicem delicti voluntarie se exposuisse huic periculo, proprius et verius dicitur, complicem voluntarie se subdidisse

tali cognitioni in tali foro, quia voluntarie se fecit circumstantiam talis delicti; et ideo nulla illi fit injurya, si ad illud judicium hoc modo afferatur. Et eodem modo accipit vim illa ratio, quod pœnitens utitur jure suo; nam quatenus in hoc foro est accusator, habet ius integre accusandi delictum. Et eadem ratione judex ratione sue jurisdictionis habet ius interrogandi speciem delicti, et pœnitens, quatenus est reus et testis legitime interrogatus, habet etiam ius simpliciter respondendi, et declarandi veritatem; recte ergo dicitur uti jure suo, quidquid sit de alterius personæ manifestatione, quae materialis est, et quasi accidentaria; maxime cum per accidens sit, quod a confessore talis persona cognoscatur necne.

8. Secundo ex reverentia debita sacramento.—Secundo potest hoc ipsum magis practice declarari ex reverentia debita tali sacramento; posita enim illius institutione, majoris momenti est, ut cum debita reverentia tractetur, et in sua puritate ac integritate conservetur, quam quod unius complicis peccatum uni sacerdoti sub tali sigillo occultetur, aut reveleatur. Et in hoc sensu vere dicebatur ab aliis, talem infamacionem complicis levem esse, non quod absolute sumpta, vel sine causa facta, non sit res gravis; sed quod comparatione facta ad bonum ipsius sacramenti, parvi momenti sit; sicut supra de sigillo dicebamus, posita institutione sacramenti, majoris momenti esse servare secretum sigilli, quam tueri ab incendio integrum civitatem; quia majus est bonum ipsius sacramenti, in cuius comparatione aliud parvum est, licet in se sit magnum. Quod vero hoc pertineat ad bonum ipsius sacramenti, et per se videtur manifestum, quia haec integritas necessaria per se est ad perfectionem hujus judicii. Et moraliter declaratur, quia alias frequenter, et ex occasionibus saepe occurrentibus, et veluti per se conjunctis cum modo peccandi hominum, oportet dimidiare confessionem et multa peccata tacere. Ut, verbi gratia, non possent vir et uxor confiteri peccata, quae inter se committunt, moraliter et regulariter loquendo; quia cognoscuntur a confessore, et unus confiteretur lapsum alterius, et similia, quod certe maximum incommodum est. Item, quia inde possent pravi homines occasionem sumere gravissima peccata committendi, ea occasione, quod uteque ratione alterius mutuo excusabuntur ab obligatione confitendi; con-

siderato, ergo bono ipsius sacramenti, ex illo sumitor sufficiens causa, ut illa censetur *detractio* materialis, et non formalis.

9. Tertio ex utilitate pœnitentis.—Tertio potest haec causa explicari ex parte ipsius pœnitentis et spiritualis utilitatis ejus, quae licet per se sola fortasse non sufficeret, vel saltem in dubium revocari posset, tamen adjuncta alijs, multum profecto confert. Haec autem utilitas non debet esse sola necessitas sacramenti, vel vitandi peccatum contra præceptum confessionis, ne videamur petere principium, aut supponere quod probandum est, ut objiciebatur; sed præter haec considerari potest spiritualis fructus, qui esse potest in ipsa confessione talis delicti integri, et prout in re ipsa factum est; nam moraliter loquendo, inde crescit pudor et dolor de tali peccato, unde moraliter etiam sperari potest ut crescat fructus ex opere operato, qui certe est majoris momenti quam fama complicis circa unum confessorem, sub tanto secreto. Accedit præterea, quod cum hac integritate conjuncta est satisfactio sacramentalis pro tali delicto imposita, cuius fructus etiam est maximi momenti. Denique accedit ipsa realis executio, seu observantia divini præcepti, absque excusatione, quae per se etiam est magnum bonum, tum propter honestatem ipsius actionis, tum etiam propter pacem conscientiae quam affert, dum liberatur homo ab illo onere et obligatione iterum confitendi. Unde etiam est magna consideratione dignum, quod, si obligetur pœnitens ad occultandum personam complicis in confessione, moraliter loquendo obligabitur saepe ad bis consitendum peccatum suum, semel sub aliqua ratione generali, et iterum sub aliqua speciali; ut, verbi gratia, si quis cum matre deliquit, prius, quando confessor matrem agnoscit, tenetur saltem confiteri illicitum concubitum, ut etiam alterius sententiae autores fatentur; postea vero, nacta occasione, tenebitur iterum confiteri impium incestum, quod profecto magnum gravamen est. Hoc igitur sensu optime etiam hic applicatur principium illud, quod unusquisque magis tenetur sibi providere, quam alteri, ceteris paribus, nedum ubi est tanta disparitas; nam pœnitens sic confitendo, et animæ sue providet, vel in necessariis, vel certe in rebus maxime utilibus; atque etiam suo pudori et sue famæ aliquo modo subvenit, ne saepius et multis se prodere cogatur.

10. Corollarium primum.—*Licere pœnitenti*

aperire complicem. — Ex hoc igitur discursu manifeste convincitur (ut opinor) licitum esse poenitenti sic confiteri integre, etiamsi persona complicis in notitiam confessoris devenerat. Solviturque manifeste præcipuum fundamentum contraria sententia; quia cum ostensum sit illam detractionem non esse formalem, sed materiale, plane sequitur non esse contra naturale præceptum; nam talis detractio non est prohibita lege nature. Et ita hic etiam revera non occurunt duo præcepta, positivum et naturale, sese invicem impudentia, ut propterea præferendum sit naturale præceptum; quia posita institutione sacramenti, mutatur materia præcepti naturalis, quia detractio, quæ alias esset formalis, fit materialis; ideoque vere tunc non concurredit naturale præceptum, nec violatur ex tali modo confidendi. Quo fit etiam, ut non recte hic accommodetur illud principium: *Non sunt facienda mala, ut inde veniant bona*, quod aliqui objiciunt. Primo quidem, quia illud intelligendum est de malo culpæ, quia malum poenæ seu detrimentum aliquod sæpe fieri potest propter aliquod bonum; tum etiam quia ibi proprie non fit malum alteri, ut inde veniat bonum; sed fit aliquod bonum, permettendo nonnullum detrimentum, quod inde sequitur proximo, quod sæpissime licet, ut per se notum est.

Assertio secunda. Teneri poenitentem manifestare complicem.

11. Objectio. — *Diluitur.* — Atque hinc ulterus infertur secundo, non solum licere, sed etiam teneri poenitentem integre confiteri peccatum, vel circumstantiam necessariam, cum prædicta complicis manifestatione. Probatur, quia præceptum de integritate confessionis per se obligat; ergo quoties nulla legitima excusatio intervenit, homo tenetur illud completere; hic autem nulla sufficiens excusatio intervenit, quandoquidem licite potest id fieri, ut ostensum est; ergo actualiter obligat præceptum de integritate. Dices: sæpe potest homo excusari legitime ab integritate servanda, quamvis etiam possit licite illam omittere, si velit; ut si quis timet sacerdotem revelaturum confessionem suam, potest licite illa omittere, quæ afferent infamiam, et nihilominus, si velit, potest integre confiteri. Sæpe etiam, quando inter duo præcepta (ut sic dicam) inceditur, ita est res anceps et dubia, ut detur licita optio hoc vel illud faciendo, verbi gratia, curare infirmum vel audire

sacrum in die festo. Respondetur ad priorem partem, illud accidere, et in his que sunt extrinseca, et per accidens, et quæ spectant ad commodum ipsius poenitentis, cui potest ipse cedere, ut patet in exemplo adducto; hic autem neutrum eorum concurrit. Nam illa infamia, quæ præcise provenit ex confessione, et sub ejus sigillo manet, non est extrinseca, neque per accidens respectu talis peccati, sed potius est per accidens, quod confessor cognoscat personam complicis, neque, cuius detrimentum neque ad ipsum poenitentem pertinet, neque est tanta aestimatione dignum, ut possit licite præferri integratam confessio-nis. Unde patet responsio ad alteram partem; nam illud ad summum procedit, quando est tanta æqualitas inter illas duas actions, ut habeat locum tale arbitrium; in praesenti autem revera non est talis æqualitas, sed multum excedit causa sacramenti. Addo vero, etiam in aliis rebus raro intervenire talem æqualitatem, nisi ex ignorantia, seu ex diversitate opinionum probabilitum. Quo modo hic etiam dicemus posse aliquem, si velit, adhæ-re priori opinioni, et ratione illius excusari ab hac obligatione; non enim possumus negare quin opinio illa probabilis sit, cum habeat autores graves et rationes probabiles; hoc autem est per accidens propter ignorantiam; nos autem per se loquimur.

12. Corollarium tertium. — *Hoc procedere etiam in confessione voluntaria.* — *Distinctio Cani rejicitur.* — *Objectio.* — *Solvitur.* — Tertio colligitur ex dictis, hanc obligationem non solum habere locum in confessione necessaria, sed etiam in voluntaria. Et ideo impertinens est distinctio Cani de confessione facta in articulo mortis, vel extra illum. Aut enim tale peccatum, vel circumstantia, cum illo incommodo complicis est de integritate confessionis, aut non; si est, ergo in omni confessione explicanda est; quia, licet fortasse usus confessionis hic et nunc voluntarius sit, tamen supposito tali usu, integre confiteri necessarium est. Si vero talis circumstantia non est de integritate, etiam in articulo mortis non erit; quia non est minus tunc cavendum infamare proximum, quam antea; neque integritas confessionis alia est in articulo mortis, quam in quacunque alia confessione. Quapropter nulla est specialis necessitas in articulo mortis, quia tunc etiam potest sufficere ad salutem integritas formalis. Dices, occurre tunc peculiare incommodum, nimirum, periculum nunquam amplius confitendi illud

peccatum, si tunc non declaretur. Respondeatur, hoc non afferre novum aliquod detrimen-tum spirituale, nec novam præcepti divini transgressionem; quia totum illud per accidens est, quatenus ex futuro eventu pendet, sed solum est attendenda præsens excusatio. Quapropter, si rationes aliae per se non suffi-cerent ad excusandum a detractione formalis, et ad obligandum ad servandam integritatem, illa circumstantia articuli mortis parum pro-fecto ad utrumque conferret. Tandem, quia rationes factæ per se sufficiunt, ideo non so-lum in confessione necessaria, sed in qua-cunque voluntaria, prædicta excusatio locum habet.

13. Dubium. — *Enodatur.* — Sed quæres: esto hoc verum sit, supposito quod fiat confessio, an teneatur homo saltem differre confessionem non necessariam, ne consequenter cogatur personam complicis explicare. Respondeo imprimis, non solum in extrema necessitate, verum etiam quoties interveniet obligatio præcepti, posse et debere confiteri, et consequenter integre confiteri, neque excusari ab obligatione confitendi, verbi gratia, semel in anno, aut si Eucharistia sit necessario recipienda; non excusari, inquam, solum propter vitandum illud nocumentum proximi; quia, ut sæpe diximus, est materialis de-tractio tantum, et non est res tanti momenti, ut propter illam solam omittendus sit usus necessarius hujus sacramenti. Imo ulterius addo, etiamsi confessio non sit in præcepto pro tali tempore, non esse obligandum peccatorem, ut multo tempore differat confessio-nem, et fortasse perduret in statu peccati propter vitandum hoc incommodum complicis; sed prudenti arbitrio hoc judicandum esse, juxta regulas charitatis; quia justitia hic non obligat, cum supponamus hic non es-se detractionem formalem. Itaque, si uno die, vel altero differendo confessionem, spe-raretur confessor, cui sine notitia complicis posset fieri integra confessio, charitas obligabit ad expectandum illum; tamen, si neces-saria esset dilatio longi temporis, aut nimia intermissione utilis frequentia consuetæ, non censeo esse obligandos poenitentes, ut cum tanto incommodo spirituali præveniant et vitent illud incommodum proximi de sola infamia non admodum gravi. Nam etiam Medi-na, loco supra citato, agens de querendo confessore, qui non agnoscat complicem, so-lum dicit satius esse illum querere. Imo Ger-som, in serm. de Pœnit., in coena Domini,

considerat. 4, § *Fiat integre*, aperte dicit hoc esse consilium, non præceptum. Quanquam enim hoc simpliciter verum non sit, ut in principio ex communi sententia supposui-mus, habet tamen locum, ut Corduba notavit, quando illa mutatio confessoris fieri non po-test sine nimia difficultate et gravi incommodo; quia charitas non obligat cum tanto dis-pendio vitare damnum proximi, sed tantum cum facile fieri potest. Sic ergo in praesenti dicimus de dilatione confessionis, servata proportione.

14. Dubium deciditur. — Ultimo declarandum superest, quod in ultima confirmatione prioris sententia querebatur, quid dicendum sit, quando poenitens non potest integre et specificè explicare peccatum suum, nisi ma-nifestando confessori occultum peccatum per-sonæ, non quia illa fuerit socia criminis ip-sius poenitentis, sed solum quia fuit objectum peccati ejus, ut si filius det venenum matri gravidae ex pravo concubitu, aut si infamet illam, vel aliquid simile. Nullus enim ex dictis auctoribus expresse de hoc loquitur, præ-ter Soto, qui etiam in hoc easu dicit manifes-tandum esse integre peccatum proprium, etiamsi necesse sit manifestare alienum; imo hac occasione addit, etiamsi manifestandum sit peccatum alterius in sola confessione co-gnitus, integratatem dictam servandam esse. Sed in hoc particulari easu supra hoc judi-cavimus improbatum; nunc autem generali-ter etiam censemus illam sententiam nimis rigorosam. Dico ergo, in hoc casu non debere poenitentem alienum peccatum manifestare, etiamsi necesse sit aliquam speciem criminis non declarare; existimoque Doctores anti-quos non sine causa locutos esse specialiter de complice, non de alia persona; unde quo-ad hanc partem sententia hæc majori Docto-rum auctoritate nititur. Ratio vero est, quia hic cessant causæ ille, quæ reddebant de-tractionem illam materiale; erit ergo for-malis, et sic intrinseca mala; et ita procedunt optime reliqua fundamenta prioris sententiae. Antecedens declaratur, nam imprimis cessat hic ratio sumpta ex natura judicii, quia quando persona non est socia criminis, nullo modo voluntate sua se immiscuit peccato al-terius, et consequenter nec ex vi sui peccati se subjecit judicio, vel cognitioni alterius, et ideo ex hac parte nullum jus, nullamve ju-risdictionem directe, vel indirecte habet ju-dex ad cognoscendum tale peccatum, vel po-nitens ad accusandum peccatum suum, im-